

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กับ การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม (การจัดการขยะมูลฝอย)

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานและการประสานความร่วมมือระหว่างองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆ ที่ประสงค์จะร่วมรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยร่วมกัน

ผลการศึกษาวิจัย

1. สถานภาพและการจัดการขยะมูลฝอย

1.1. ภาพรวมของสถานการณ์การจัดการขยะมูลฝอยของประเทศยังคงประสบปัญหาในหลายด้าน กล่าวคือ ยังคงมีปริมาณขยะมูลฝอยร้อยละ 40 ของปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมดในแต่ละพื้นที่ ที่คงเหลือตกค้างตามสถานที่ต่างๆ และร้อยละ 76 ของขยะมูลฝอยที่จัดเก็บยังมีการกำจัดอย่างไม่ถูกหลักสุขาภิบาล ปัญหาขยะมูลฝอยจึงกลายเป็นวิกฤติการณ์ที่ลุกลามไปยังพื้นที่กึ่งเมืองกึ่งชนบทตามอัตรการขยายตัวของชุมชน

1.2 เป็นที่ยอมรับกันว่าการแก้ไขปัญหามลพิษที่ดียิ่งที่สุดและมีประสิทธิภาพสูงสุด คือ การแก้ไขที่ต้นเหตุอันจะมีผลทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยที่ต้องกำจัดมีจำนวนน้อยลง กล่าวคือ การลดปริมาณขยะมูลฝอย การคัดแยกขยะมูลฝอย และการนำกลับมาใช้ใหม่ ฯลฯ ซึ่งกระบวนการดังกล่าว จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย ซึ่งได้รับการพิสูจน์จากสังคมทั้งภายในและต่างประเทศว่าสามารถลดมลพิษและทำให้ชุมชนมีความน่าอยู่

1.3 ในข้อเท็จจริง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังคงประสบปัญหาและอุปสรรคในการกำจัดขยะมูลฝอยที่เห็นเด่นชัด คือ แผนการจัดการขยะมูลฝอยจะเน้นการแก้ไขปัญหโดยแยกพิจารณาตามเขตพื้นที่การปกครอง และขาดแผนการจัดการขยะมูลฝอยที่พิจารณาในรูปแบบศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยร่วมกัน ขาดแผนการจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสมกับพื้นที่ ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและงบประมาณ ขาดแคลนพื้นที่ฝังกลบขยะมูลฝอย และมีกระแสต่อต้านจากประชาชน ฯลฯ อย่างไรก็ตาม ประชาชนทั่วไปยังคงคาดหวังและยอมรับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการกับขยะมูลฝอยของชุมชน

1.4 ประชาชนยังขาดความเข้าใจและมีทัศนคติในเชิงลบต่อการจัดการขยะมูลฝอยซึ่งอาจเกิดกระแสการต่อต้านจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณที่ใกล้เคียงกับสถานที่ขนถ่ายขยะมูลฝอยและกำจัดขยะมูลฝอย

1.5 นโยบายเชิงการบริหารด้านการจัดการขยะมูลฝอยได้ถูกนำมาใช้เพื่อสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมมือกันแก้ไขปัญหาดังกล่าว และพัฒนาขีดความสามารถของท้องถิ่นในการจัดการขยะมูลฝอยได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งสนับสนุนให้ภาครัฐ เอกชน ประชาชน องค์กรพัฒนาเอกชน ฯลฯ เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญห โดยหลักความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมร่วมกัน

2. การจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายใต้บริบทของศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวม (จากกรณีศึกษาทั้ง 6 จังหวัด)

2.1 จุดเริ่มต้นของการก่อตั้งศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวม มีความเหมือน และความแตกต่างกัน แยกได้ออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

(1) การส่งเสริมจากภาครัฐในส่วนกลาง เนื่องจากจังหวัดเหล่านั้นได้รับการคัดเลือกเป็น “เมืองหลัก” ของภูมิภาคหรือได้รับการยกย่องให้เป็นพื้นที่อนุรักษ์เพื่อสิ่งแวดล้อม ได้แก่ จังหวัดชลบุรี พิษณุโลก ขอนแก่น อุทัยธานี และภูเก็ต

(2) บทบาทของผู้นำท้องถิ่น ซึ่งมีวิสัยทัศน์และสร้างเสริมความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจากองค์กรทุกระดับ ได้แก่ จังหวัดชลบุรี พิษณุโลก และภูเก็ต

2.2 การคัดเลือกพื้นที่จัดตั้งศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวม แบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

(1) คัดเลือกโดยการพัฒนาพื้นที่เดิมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการดำเนินการอยู่และเคยให้ความช่วยเหลือเกื้อหนุนให้บริการแก่องค์กรต่างๆ ที่มีพื้นที่บริเวณอยู่โดยรอบกันมาก่อนแล้ว ซึ่งสามารถลดกระแสการต่อต้านของประชาชนและ/หรือชุมชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียงได้เนื่องจากความคุ้นเคยและการได้รับผลประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมอยู่ ได้แก่ จังหวัดพิษณุโลก ขอนแก่น อุทัยธานี และภูเก็ต

(2) คัดเลือกพื้นที่ใหม่ และพัฒนาพื้นที่ฝังกลบที่มีอยู่เดิมเป็นสถานีขนถ่ายย่อยเพื่อเป็นเครือข่าย ได้แก่ จังหวัดชลบุรี

2.3 แนวทางการดำเนินงานเพื่อการจัดตั้งศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมจะมีลักษณะที่เป็นไปในแนวทางเดียวกันทั้งสิ้นโดยมีขั้นตอนในทางปฏิบัติที่คล้ายคลึงกันดังนี้

(1) การร่วมประชุมหารือกันระหว่างองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นองค์กรหลัก กับหน่วยงานของกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม

(2) เมื่อเป็นที่ตกลงกันในการจัดตั้งศูนย์ฯ ดังกล่าว องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นองค์กรหลัก จะเชิญองค์กรฯ ช่างเคียงทั้งขนาดกลางและขนาดเล็กเข้าร่วมประชุมชี้แจงและเชิญชวนให้เข้าเป็นเครือข่ายของศูนย์ฯ ที่จะจัดตั้งขึ้นเพื่อให้เห็นถึงภาระหน้าที่ ประโยชน์ร่วมกันและประโยชน์ที่แต่ละองค์กรจะได้รับ ฯลฯ

(3) มีการลงนามในบันทึกข้อตกลงร่วมกัน เพื่อการจัดตั้งศูนย์ฯ กำจัดขยะมูลฝอยรวมขององค์กรหลักและการเข้าร่วมเป็นเครือข่ายขององค์กรขนาดกลางและขนาดเล็กไว้เป็นลายลักษณ์อักษรแน่ชัด

(4) องค์กรหลักจะประสานการจัดทำโครงการจัดตั้งศูนย์ฯ กำจัดขยะมูลฝอยรวมขึ้น และบรรจุไว้ในแผนการจัดการทรัพยากรและธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของจังหวัด ระยะ 5 ปี และประจำปี เพื่อเสนอขอรับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากส่วนกลางต่อไป

3. ความพร้อมและขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.1 ในเกือบทุกพื้นที่ เทศบาลขนาดใหญ่ จะเป็นแกนนำหลักในการบริหารจัดการศูนย์ฯ กำจัดขยะมูลฝอยรวม โดยได้รับการสนับสนุนจากกระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ ในขณะที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดยังไม่สามารถเคลื่อนไหวการดำเนินงานได้อย่างเป็นรูปธรรม (ยกเว้นจังหวัดชลบุรี) ถึงแม้ว่าในบางพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดจะมีศักยภาพและขีดความสามารถสูงกว่าเทศบาลแต่ยังขาดการสนับสนุนอย่างจริงจัง

3.2 จำนวนศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมจะมีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่และความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เข้าร่วมโครงการ รวมทั้งกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชน ซึ่งนับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญของการกำหนดพื้นที่ตั้งโครงการ หากแต่ยังขาดความเข้มแข็งและการทำงานอย่างต่อเนื่อง

4. ความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4.1 การลงนามในบันทึกข้อตกลงร่วมกันระหว่างองค์กรหลักกับองค์กรที่เป็นเครือข่ายแม้ว่าจะมีบุคคลที่เป็นสักขีพยานหรือคนกลางเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้แทนของกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งผู้แทนกรมการปกครอง ซึ่งคนทั่วไปได้รับรู้รับทราบอยู่ด้วยก็ตาม แต่หลังจากนั้นองค์กรหลักมักจะดำเนินการไปเองโดยมิได้มีการหารือ หรือแจ้งให้องค์กรที่เป็นเครือข่ายได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ตัดสินใจและแม้กระทั่งรับทราบความคืบหน้าของโครงการ ในฐานะขององค์กรที่ร่วมเป็นเครือข่ายในลักษณะที่เสมอภาคกันแต่อย่างใด หากแต่จะแจ้งให้ทราบภาวการณ์ที่ที่องค์กรเครือข่ายจะต้องปฏิบัติตามรวมทั้งอุปกรณ์เครื่องใช้ที่ได้รับมาจากผลของการเข้าร่วมเป็นเครือข่ายด้วยเท่านั้น

4.2 ในหลายพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยังไม่มีกิจกรรมรณรงค์ประชาสัมพันธ์ในเรื่องเกี่ยวกับการลดและแยกขยะมูลฝอย และการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่อย่างจริงจังและต่อเนื่อง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังคงใช้มาตรการเก็บและกำจัดแต่เพียงอย่างเดียว

5. การมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชน

5.1 การประชาสัมพันธ์รณรงค์ให้มีการคัดแยกขยะมูลฝอย ก่อนนำทิ้ง หรือ ณ แหล่งกำเนิด แม้ว่าหลายพื้นที่จะมีการดำเนินงานมานาน แต่ยังไม่สามารถสร้างจิตสำนึกให้แก่ประชาชนและ/หรือชุมชนได้อย่างแท้จริงและขาดความต่อเนื่อง นอกจากนั้น การจัดตั้งชุมชนเพื่อรองรับกิจกรรมเหล่านี้ มักมีขนาดใหญ่ จำนวนประชากรหรือครัวเรือนมาก ทำให้ยากแก่การควบคุมดูแลกันภายในชุมชน การใช้ระบบลงโทษด้วยสังคม หรือ Sanction จึงไม่ได้ผลมากนัก ทั้งนี้ ยกเว้นในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก เท่านั้นที่กิจกรรมเหล่านี้ได้รับการตอบสนองที่ดี

5.2 ภาคเอกชน โดยเฉพาะบริษัทที่ประกอบธุรกิจด้านรับ-ซื้อ ขยายขยะมูลฝอยเพื่อนำไป Recycle มีผลในเชิงบวกต่อการลดปริมาณลด ขยะมูลฝอยในชุมชนได้อย่างดี ทั้งยังเป็นประโยชน์แก่ประชาชนในแง่ของการสร้างเสริมรายได้ ดังนั้น เมื่อพื้นที่ใดมีธุรกิจการรับซื้อของเก่าและการทำปุ๋ยหมัก ดังกล่าวกระจายในพื้นที่ได้มาก ปริมาณขยะมูลฝอยก็จะลดลง เป็นเงาตามตัว หรือมากกว่าร้อยละ 70 ของปริมาณขยะมูลฝอยที่มีอยู่ทั้งหมด

5.3 การเมืองภาคประชาชนหรือกระแสการต่อต้านคัดค้าน จากประชาชนมักเกิดขึ้นจากการดำเนินงานของผู้รับผิดชอบในลักษณะที่ไม่โปร่งใส ไม่บริสุทธิ์ และไม่ยุติธรรม ซึ่งนับว่ามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในภาวะปัจจุบันที่ความเจริญของระบบข่าวสารได้แพร่กระจายอย่างกว้างขวางและรวดเร็วขึ้นมาก อันเป็นผลกระทบต่อการจัดตั้งศูนย์ กำจัดขยะมูลฝอยรวมเป็นอย่างมาก

5.4 หลักการ Polluter Pay Principle ยังคงเป็นมาตรการทางสิ่งแวดล้อมที่ยังไม่สามารถเป็นไปได้ในทางปฏิบัติสำหรับการบังคับใช้กับประชาชน โดยทั่วไป ในกรณีดังกล่าว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นแกนกลางหลักในการบริหารศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยและองค์กรฯ ที่ให้บริการ ยังคงพึ่งพิงความช่วยเหลือในรูปแบบต่างๆ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะ

ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวม เป็นเป้าประสงค์ที่มีความสอดคล้องพอดีกันทั้งของภาครัฐและภาคประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยชุมชนในท้องถิ่น และจากการศึกษาทั้งด้านเอกสารและงานภาคสนามครั้งนี้ ชี้ให้เห็นว่าการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุถึงเป้าประสงค์นั้นมีหลากหลายรูปแบบ หลากหลายวิธี และบ้างก็ประสบความสำเร็จอย่างดี ในขณะที่บางพื้นที่ยังดำเนินงานไปได้อย่างช้าๆ และบางพื้นที่ยังไม่มีควมคืบหน้าเท่าที่ควรจะเป็น จึงขอเสนอแนวทางการดำเนินงานที่น่าจะมีผลนำไปสู่เป้าประสงค์ในการสร้างเสริมความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบและทุกขนาด ที่มีความเกี่ยวเนื่องและใกล้ชิดกัน เพื่อได้ใช้พื้นที่ในการจัดการขยะมูลฝอยร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและมีแนวทางการบริหารจัดการที่เหมาะสมและนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้

ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานที่น่าจะเป็นไปได้ มีดังนี้

1. การจัดตั้งศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมแต่ละศูนย์ จะต้องคำนึงถึงความคุ้มทุน มีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมของประชาชน และขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบกับจำเป็นต้องพิจารณาถึงปัจจัยในหลายมิติประกอบกัน คือ

1.1 ขนาดของพื้นที่ที่รับผิดชอบต้องไม่กว้างใหญ่ และไม่ห่างไกลจากศูนย์ฯ มากนัก เพราะจะเป็นภาระค่าใช้จ่ายในการคมนาคมขนส่งขยะมูลฝอยแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กอย่างมาก

1.2 พิจารณาพื้นที่บ่อฝังกลบเดิมที่มีอยู่ โดยการพัฒนาพื้นที่ให้มีศักยภาพในการรองรับให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.3 ความหนาแน่นของประชากร โดยคำนึงถึงประชากรแอบแฝงอยู่ด้วย ซึ่งจะมีผลต่อการผลิตขยะมูลฝอยในแต่ละวันด้วย

1.4 ศักยภาพและความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะเป็นองค์กรหลัก ต้องมีความเข้มแข็งในการเชื่อมโยงและสร้างเครือข่ายท้องถิ่นที่เข้าร่วมดำเนินงาน

1.5 ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นองค์กรหลักและองค์กรที่เป็นเครือข่าย ซึ่งอาจเป็นผลมาจากบทบาทของผู้นำองค์กรท้องถิ่น และ/ หรือระบบพรรคการเมืองท้องถิ่นก็ได้

2. การลดปริมาณขยะมูลฝอย ด้วยการแยกประเภทขยะมูลฝอย ก่อนนำไปทิ้งหรือการคัดแยกขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดเป็นมาตรฐานหลัก และจำเป็นที่ทุกฝ่ายจะต้องตระหนักและรับผิดชอบดำเนินการร่วมกันอย่างต่อเนื่องและจริงจัง เพราะล้าพั้งเทคโนโลยีเพียงอย่างเดียวจะไม่เพียงพอกับการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง แต่ต้องมีกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วย

กรณีดังกล่าวสามารถเห็นได้ชัดในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก โดยประชาชน และ / หรือ ชุมชนเข้ามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยตั้งแต่ร่วมประชุมเชิงปฏิบัติ การวางแผน การตัดสินใจ และการลงมือปฏิบัติในพื้นที่ ซึ่งเป็นไปในหลายมิติจึงเกิดจิตสำนึกของทุกฝ่ายอย่างแท้จริงและในช่วงเวลาที่พร้อมๆ กัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแสวงหาความร่วมมือจากชุมชนต่างๆ ซึ่งควรเป็นชุมชนขนาดเล็กที่มีประชาชนไม่มากไปกว่า 400-500 คน หรือแม้กระทั่งในสถานศึกษา เพราะจะทำให้การนำมาตรการการลงโทษทางสังคมมาใช้บังคับอย่างได้ผลมากกว่า และจะส่งผลสัมฤทธิ์ได้ในระยะยาวต่อไปด้วย

ยิ่งไปกว่านั้น ไม่ควรเอาปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณมาเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงาน ทั้งนี้ อาจเริ่มต้นด้วยสิ่งง่ายๆ ใกล้ตัว เช่น ใช้ถุงจากห้างสรรพสินค้าในการแยกขยะมูลฝอยที่รีไซเคิลได้และเก็บไว้ขายทุกสุดสัปดาห์ ณ ที่ที่เทศบาลฯ นัดหมาย หรือขายให้ “ชาเล้ง” หรือเด็กนักเรียนในชุมชนเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยเหล่านั้นมาขายกับ “ธนาคารขยะมูลฝอย” กิจกรรมที่สมาชิกเพื่อนนักเรียนอาสาสมัครมาจัดการในวันหยุดสุดสัปดาห์หรือจัดทำ “ผ้าป่าขยะมูลฝอย” ด้วยวิธีการที่ชาวบ้านนำสิ่งที่เป็นขยะมูลฝอยขายได้มาขายแก่ร้านค้าของเก่า เป็นกรณีพิเศษในวันสำคัญทางศาสนา และนำรายได้ถวายวัด เป็นต้น

3. บริษัทเอกชนหรือสหกรณ์ หรือองค์กรต่างๆ ที่ประกอบกิจการเกี่ยวกับการรับซื้อของเก่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลเป็นบวกอย่างมากต่อความร่วมมือในการลดปริมาณขยะมูลฝอยและการอนุรักษ์และคุ้มครองสิ่งแวดล้อม จึงควรส่งเสริมให้การประกอบการในลักษณะนี้ดำรงอยู่อย่างแพร่หลายและกระจายอยู่ทั่วไปในทุกจังหวัด เพื่อให้เกิดความสะดวกในการซื้อ - ขายระหว่างผู้คัดแยก ณ แหล่งกำเนิดกับผู้ค้าของเก่าหรือขยะมูลฝอยที่รีไซเคิลได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจุดที่มีปริมาณขยะมูลฝอยจำนวนมาก เช่น ย่านธุรกิจ แหล่งท่องเที่ยว และชุมชนพัฒนา เป็นต้น โดยควรให้การส่งเสริมแก่องค์กรเหล่านี้ให้สามารถดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสนองตอบการจัดการขยะมูลฝอยที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ หรือนำกลับมาใช้ซ้ำได้อย่างเต็มที่และต่อเนื่อง ซึ่งอาจเริ่มต้นจากการงดเว้นหรือผ่อนผันการจัดเก็บภาษีบางประเภทของภาครัฐ

4. เทศบาล ควรเป็นแกนนำหลักในการบริหารจัดการศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวม โดยที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดควรเป็นหน่วยงานให้การสนับสนุน กิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กหรือเป็นแกนกลางการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ และสร้างจิตสำนึกแก่ประชาชน เช่น การคัดแยกขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด การนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ ฯลฯ หรือเป็นแกนกลางสร้างเครือข่ายและพันธมิตรร่วมของผู้ประกอบการรับซื้อขยะมูลฝอยเพื่อรีไซเคิล และประสานการดำเนินงานร่วมกับผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการทำรีไซเคิล รวมทั้งการหาแนวทางในการสร้างมูลค่าเพิ่มของขยะมูลฝอย ฯลฯ ทั้งนี้องค์การบริหารส่วนจังหวัดอาจขอรับการสนับสนุนจากกระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนกลางและภูมิภาคเพื่อกำหนดกลยุทธ์และแนวทางการดำเนินงานในกิจกรรมดังกล่าวข้างต้น

5. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเตรียมความพร้อมให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เข้าร่วมโครงการศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ทั้งนี้อาจเป็นการสนับสนุนการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดทำคู่มือที่แสดงถึงขั้นตอนแนวทาง การเตรียมการรายละเอียดในเชิงการบริหารจัดการ การเงิน การลงทุน และการเตรียมการตั้งแต่ระยะแรกของโครงการ และมีการขยายผลการดำเนินการดังกล่าวไปยังจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ที่เป็นเป้าหมายในการขยายโครงการจัดตั้งศูนย์ขยะมูลฝอยรวม หรือพื้นที่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความประสงค์ที่จะนำนโยบายดังกล่าวไปใช้ในพื้นที่ของตนเอง

6. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นเครือข่าย และเข้าร่วมโครงการศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวม ควรต้องประชาสัมพันธ์ ชี้แจงข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน กลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม องค์กรพัฒนาเอกชนในพื้นที่ ทั้งนี้ การเสนอข้อมูลต้องเป็นรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการ ค่าใช้จ่ายที่อาจเกิดขึ้น และแนวโน้มของการเก็บค่าธรรมเนียมขยะมูลฝอยตามความเป็นจริง และการประชาสัมพันธ์รณรงค์ สำหรับการประชาสัมพันธ์การนำหลักการ Polluter Pay Principle มาใช้ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องและความรับผิดชอบต่อสังคมร่วมกัน ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจะทำให้ท้องถิ่นสามารถพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาว รวมทั้งเป็นการลดภาระทางการเงินแก่ส่วนกลางด้วย

7. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบต่างๆ ควรกำหนดให้ปัญหาขยะมูลฝอยเป็นนโยบายที่มีความสำคัญของเมือง (Local Agenda) ในเชิงการบริหารและการเมือง โดยขอความร่วมมือจากกระทรวง

วิทยาศาสตร์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการกำหนดจุดยุทธศาสตร์ การแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยของชุมชนและแนวทางการบริหารและการจัดการอย่างผสมผสานและยั่งยืน

การบริหารจัดการขยะมูลฝอย ไม่ใช่ภาระหน้าที่ขององค์กรใด องค์กรหนึ่ง หรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งโดยเฉพาะ หากแต่เป็น ความรับผิดชอบร่วมกันของทุกองค์กร ทุกหน่วย ทุกฝ่ายในสังคม ซึ่งจะต้อง ประสานความร่วมมือกันเพื่อให้การบริหารจัดการอยู่ร่วมกัน

ปีงบประมาณที่ศึกษา

2544

ผู้ศึกษาวิจัย

- สถาบันดำรงราชานุภาพ สป.มท.

นางมิศรา สามารณ

นายสาธิต ภิรมย์ไชย